

OM: onderzoek naar euthanasiegevallen

Maud Effting
Amsterdam

Justitie stelt vier nieuwe onderzoeken in naar euthanasiegevallen waarin mogelijk strafbaar is gehandeld. Bij twee onderzoeken is dezelfde arts betrokken, een vrouw die werkt bij de Levenseindekliniek. Justitie zegt 'een signaal' te willen afgeven om ervoor te zorgen dat de euthanasiepraktijk zorgvuldig wordt nageleefd.

In totaal onderzoekt justitie nu vijf euthanasiezaken. Deze zijn eerder door de toetsingscommissie als onzorgvuldig beoordeeld. Drie van de vijf zaken raken rechtstreeks aan discussies over het levenseinde die momenteel spelen, zoals euthanasie bij diep dementerenden en voltooid-levenproblematiek.

Een 84-jarige patiënte met een euthanasiewens kampte volgens haar huisarts met een 'voltooid leven'. De huisarts wilde haar daarom niet helpen: dit is onvoldoende grond voor euthanasie. Toen de vrouw bij de Levenseindekliniek aanklopte, oordeelde de arts dat ze een stapeling van ouderdomsklachten had en kreeg de vrouw wél euthanasie.

Het ging om een vrouw die altijd zeer zelfstandig was geweest, maar door al haar klachten amper meer kon bewegen. In het verslag benoemde de arts dat ze de patiënte niet in de steek wilde laten. De toetsingscommissie oordeelde dat onzorgvuldig was gehandeld omdat de arts onvoldoende had gezocht naar andere oplossingen.

In de andere zaak van de Levenseindekliniek gaat het om een patiënte van 67 met gevorderde Alzheimer. De vrouw was incontinent, onrustig, zat

in een rolstoel, sloeg, knoeide, schopte, schreeuwde, huilde, greep en liet niet meer los, aldus het verslag. De arts noemde het 'overheersend grondlijden' en maakte filmpjes van haar.

Maar de tweede, onafhankelijk arts, die volgens de richtlijnen moet worden geraadpleegd, zei dat hij bij een bezoek aan de patiënte dit gedrag helemaal niet zag. Haar boosheid, verzet en afweer op de filmpjes zag hij als emoties 'zonder inhoud'. Volgens de toetsingscommissie heeft de arts van de Levenseindekliniek uiteindelijk onvoldoende onderbouwd waarom de patiënte ondraaglijk leed. Ook was haar wilsverklaring zes jaar oud.

Jaarlijks worden zo'n tien euthanasiezaken doorgestuurd naar justitie. In vijftien jaar euthanasiewet is nooit een arts vervolgd. Dat het OM nu in korte tijd vijf zaken onderzoekt, heeft te maken met een nieuwe richtlijn bij justitie. Daarin staat dat zowel ondraaglijk en uitzichtloos lijden als de vrijwilligheid en weloverwogenheid van het euthanasieverzoek nu behoren tot de 'substantiële zorgvuldigheidseisen': als de arts zich hieraan niet houdt, moet hij in principe worden vervolgd. Procureur-generaal Rinus Otte kondigde onlangs al aan dat justitie zich meer zou roeren.

Het is nog niet zeker of de betrokken artsen worden vervolgd: justitie doet onderzoek om daarover te beslissen.

Bestuurder Steven Pleiter van de Levenseindekliniek zegt geschrokken te zijn en vierkant achter zijn arts te staan. 'De impact op de arts is enorm. Het is een arts die langer bij ons werkt en zeer ervaren is. Dit is nogal een koerswijziging bij justitie. Ik denk dat andere artsen hierdoor nog eens extra zullen nadenken of ze wel bereid zijn tot euthanasie. En dat wij daarvoor nog meer verzoeken krijgen.'